

سه شنبه 10 مهر 1397-22 محرم 1440-2 اکتبر 2018

کشته شدن (کنل محمدتقی خان پسیان) در خراسان (1300 ش)

کشته شدن (کنل محمدتقی خان پسیان) در خراسان (1300 ش)

کنل محمدتقی خان پسیان، در سال 1271 ش به دنیا آمد. وی پس از آن که وارد نظام شد، به دلیل ابراز رشادت، به سرعت ارتقاء یافت و در سال 1299 ش ریاست ژاندارمری خراسان را بر عهده گرفت. او به خاطر داشتن افکار آزادی خواهانه در میان مردم از نفوذ و اعتبار فراوانی برخوردار بود. پس از کودتای رضاخان در سال 1299 ش، کنل پسیان، علاوه بر فرماندهی ژاندارمری، حکومت خراسان را که تا آن زمان تحت کنترل قوام السلطنه بود در دست گرفت. اما پس از قدرت یافتن قوام السلطنه، پسیان با وی اختلاف پیدا کرد و کار این اختلاف پس از مدتی بالا گرفت. از این رو، کنل پسیان با توجه به نفوذ بیگانگان در ایران و نابسامانی اوضاع کشور، برای خارج شدن ایران از زیر نفوذ انگلیس و نیز بهبود وضع مردم، مبارزه با حکومت مرکزی را آغاز کرد و بدین ترتیب، قیام افسران در استان خراسان به وقوع پیوست. در این قیام، کنل پسیان امور استان را کاملاً در دست گرفت و قوای تحت فرمانش با نیروهای طرفدار دولت مرکزی جنگیدند. سرانجام در یکی از این درگیری‌ها، محمدتقی خان پسیان، این مبارز خستگی‌ناپذیر در 31 سالگی کشته شد. با کشته شدن او، قیام افسران خراسان علیه ظلم و جور دولت مرکزی نیز فروکش کرد و قوام، نفسی به راحتی کشید. سرگذشت این سردار آزادی خواه و صدها تن دیگر مانند وی، بیانگر با سابقه بودن دخالت‌های آشکار و نهان استعمارگران از جمله انگلستان به عنوان استعمارگر پیر در ایران است و گرامیداشت او، خاطره رشادت‌ها و پایداری‌ها، قهرمانان این مرز و بوم را در مقابل بیگانگان، در یادها زنده نگاه می‌دارد.

با آغاز جنگ و پیشروی دشمن به سمت شهرهای خوزستان، خرمشهر نیز در آستانه جنگی خونین قرار گرفت. جمع‌بندی نیروهای مهاجم و مواجه شدنشان با مقاومت اندک نیروهای خودی در مرز خرمشهر، این تصور را برای آنان به وجود آورده بود که دست‌یابی به شهر، آسان خواهد بود و مقاومتی از جانب مردم صورت نخواهد گرفت. بدین ترتیب، نیروهای عراقی، حمله خود را به بندر خرمشهر آغاز کردند. عدم حضور مدافعین خرمشهر در بندر، موجب سهولت پیشروی نیروهای دشمن در ابتدای حمله در این محور گردید. مدافعین خرمشهر نیز بلافاصله پس از اطلاع از ابعاد و گسترش تحرکات جدید دشمن، بخشی از نیروهای خود را به داخل بندر اعزام و به حمله و مقاومت در برابر دشمن مبادرت کردند. با این حال نیروهای تقویت شده دشمن، پیشروی خود را به داخل شهر ادامه دادند. روز دهم مهر برای مدافعین خرمشهر، علی‌رغم سختی و دشواری فراوان، روز موفقیتی محسوب می‌شد. در این روز جنگ تانک و نفرات در آستانه خرمشهر در گرفت. مدافعین شهر، بر تانک‌های دشمن حمله کرده و با پرتاب نارنجک و کوکتل مولوتف، آنها را یکی پس از دیگری منهدم کردند. در این حال دشمن که با تقویت نیروهایش، در نظر داشت، شهر را تصرف نماید، علی‌رغم تصرف قسمتی از شهر، مجدداً متحمل شکست شد و اقدام به عقب‌نشینی نمود. هرچند شهامت رزمندگان اسلام در تمام دوران مقاومت در خرمشهر، ستودنی و غیرقابل وصف بود، اما روز دهم مهر 59، جلوه دیگری داشت و با شکست ناگوار دشمن، در جمع رزمندگان، جشن و سرور معنوی حاکم شد. تولد "حسن بن حسن" معروف به "ابن هیثم" ریاضی‌دان شهر اسلام و جهان (354 ق)

ابوعلی حسن بن حسن بن هیثم ابن هیثم در سال 354 قمری به دنیا آمد. وی فیزیکدان بود و توصیفات او درباره‌ی چشم انسان، مخاط خارجی، قرنیه، شبکیه و عنبیه قابل توجه است. ابن هیثم تألیفاتی درباره‌ی هیأت، هندسه و کائنات جو، منطق، حساب، طب و تشریح دارد. اختراع ذره‌بین نیز از اوست. وی در دوره‌ی خلیفه فاطمی مصر به نام الحاکم بالله زندگی می‌کرد که از ترس این خلیفه، خود را به دیوانگی زد و پس از مرگ الحاکم، اظهار عقل نمود. ابن هیثم در دوران شکوفایی علوم در تمدن اسلامی می‌زیست و از میراث علمی عظیمی که به دست دانشمندان برجسته‌ی مسلمان شرح و بسط داده شده بود، بهره‌ی‌های بسیاری برد. مهم‌ترین کتاب ابن هیثم "المناظر" نام دارد که این اثر مورد استفاده گیلر ستاره‌شناس آلمانی نیز قرار گرفته است. ابن هیثم در سال 430 ق در 76 سالگی در قاهره درگذشت.

رحلت "شیخ طوسی" عالم شهر شیعه و مؤسس حوزه‌ی علمی نجف اشرف (460 ق)

شیخ ابوجعفر محمد بن الحسن طوسی معروف به شیخ الطائفه از ستارگان درخشان جهان اسلام در سال 385 قمری در خراسان به دنیا آمد. در سال 408 قمری یعنی 23 سالگی به بغداد که مرکز بزرگ علوم و فرهنگ اسلامی آن زمان بود مهاجرت نمود و تا پایان عمر در عراق ماند. وی مدت پنج سال از محضر درس شیخ مفید مستفیض شد و 23 سال هم از خدمت سیدمرتضی شاگرد ارزشمند شیخ مفید بهره‌مند گشت. شیخ طوسی پس از استادش سید مرتضی، ریاست علمی و فتوایی شیعه را بر عهده گرفت و به علت یک سلسله آشوب‌های به وجود آمده از سوی مخالفان، خانه و کتابخانه‌اش به تاراج رفت. شیخ که خانه، کتاب‌ها و دست‌نوشته‌های خود را در بغداد از

آغاز جنگ چالدران بین پادشاهی ایران و امپراتوری عثمانی (920 ق) پس از روی کار آمدن سلطان سلیم اول به پادشاهی عثمانی در 918 ق، وی اقدام به قتل عام بیش از چهل هزار تن از شیعیان نمود. در سال 920 ق جنگ سختی در چالدران روی داد که به شکست شاه اسماعیل صفوی انجامید و تبریز به دست عثمانی افتاد. هرچند بر اثر مقاومت مردمی شاه عثمانی مجبور به تخلیه و عقب‌نشینی شد ولی اثر این شکست تا آخر عمر شاه صفوی، او را می‌آزادسازی بیت المقدس توسط "صلاح الدین ایوبی" فرمانده مبارزان مسلمان (1187م) اولین مرحله جنگ و کشتار بی‌رحمانه هزاران نفر از زنان و مردان و کودکان بی‌گناه آن سرزمین پایان پذیرفت. در سال 1187م که حدود 40 سال از پایان جنگ دوم صلیبی می‌گذشت، عکس‌العمل مسلمانان به نتیجه رسید. در این سال صلاح الدین ایوبی، پس از تصرف سوریه، لبنان و مصر، بیت المقدس را به محاصره درآورد. وی در ابتدا با ارسال پیامی برای اشغال‌گران، احترام خود به قدس و عدم تمایل به خون‌ریزی در آن مکان را یادآور شد و خواستار ترك آن سرزمین توسط مهاجمان گردید و در امان بودن اموال آنان را تضمین کرد. اما صلیبیان نپذیرفتند و کارزار سختی آغاز گردید. از این رو نخستین حمله مسلمانان در نیمه رجب 583 ق به وقوع پیوست اما بدون نتیجه ماند. سپس مسلمانان با ایجاد تونل‌هایی از طریق دیوار شهر به داخل نفوذ کردند. در این زمان حاکم شهر تقاضای صلح نمود و تهدید کرد که اگر این تقاضا پذیرفته نشود تمامی بناهای مقدس اسلامی و مسیحی را به آتش می‌کشند و 5 هزار زندانی مسلمان را خواهد کشت. از این رو، قراردادی بین دو طرف منعقد شد که بر اساس آن اولاً شهر تسلیم سپاه صلاح‌الدین می‌شد و ثانیاً محاصره شدگان باید به ازای افراد خود فدیة بپردازند تا از اسارت آزاد شوند. بدین صورت در صبح جمعه 2 اکتبر 1187م بیت المقدس به آغوش اسلام بازگشت. صلاح الدین پس از ورود به بیت المقدس هیچ يك از بناهای مسیحیان را ویران نکرد و نسوزاند. وی هم‌چنین سه روز پس از ورود به شهر، کلیسای شهر را به کشیشان سپرد و پادشاه بیت المقدس را آزاد کرد تا به اروپا بازگردد. با این حال، صلیبی‌ها بار دیگر برای اشغال بیت المقدس به این سرزمین هجوم بردند ولی موفق به تصرف آن نشدند. دست داده بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد. او حوزه علمی جدیدی را در آنجا به وجود آورد و پایه‌های استوار این مرکز بزرگ را بنا گذاشت به طوری که پس از گذشت هزار سال از آن تاریخ، هنوز اصالت علمی خود را حفظ کرده و دیگر مراکز اسلامی را تغذیه و فرهنگی می‌کند. شیخ طوسی فقه را با نگارش کتاب "المبسوط" وارد مرحله جدید نمود، ولی دو اثر بسیار مهم ایشان با نام "تهذیب" و "استیصار" در کنار کتاب "کافی از کلینی" و "من لایحضره الفقیه از شیخ صدوق" کتب چهارگانه و حدیث شیعه را تشکیل می‌دهند. شمار آثار شیخ طوسی به بیش از 50 جلد می‌رسد که التبیان فی تفسیر القرآن در 10 جلد، تلخیص الشافعی، کتاب الابواب و... از آن جمله‌اند. گذشته از آثار گرانبها و ارزشمند علمی، دانشوران بزرگی در حوزه و درسی شیخ طوسی پرورش یافتند که شمار آنان را افزون از سیصد دانشمند مجتهد نوشته‌اند. شیخ طوسی سرانجام در محرم سال 460 قمری در 76 سالگی رخ در نقاب خاک کشید و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.